

Nagy lendülettel fejlődnek gyermekkönyvtáraink

Április 25-én az Országos Széchényi Könyvtár Módszertani osztályának előadóterme lelkes hallgatósággal telt meg, itt tartották az ország első gyermekkönyvtári tapasztalatsereértekezletét. Az előadóterem is ünnepélyesebb külsőt öltött, sok színes, esztétikai szempontból is elragadtató rajzzal, jó fogalmazású feliratokkal telt tábla díszítette a falakat, a szebbnél szebb művekkel megrakott kiállítási tárlók között.

A táblák »Ovd a könyvet«, »Olvass lassan«, »Ezt mind neked írták!« »Pajtások, tudjátok, mik azok a védett területek?« feliratokkal és kisebb szövegekkel könyvtáraink gyermekolvasóihoz szóltak, felvilágosítva őket számtalan olyan kérdéssről, amelyek érdeklődési körüknek megfelelően irányíthatják, nevelhetik. Ugyanilyen célzattal készültek a tárlók témakiállításai: »Az ifjúság élete régen és most«, »Példaképünk a szovjet ifjúság«, »Mit adunk a kezdő gyermekolvasóknak«, »A mesekönyvtől az ifjúsági irodalomig«, »Könyvvédelem képekben«. A tárlókban hazai és külföldi — az utóbbiak között legnagyobb mennyiségben szovjet — gyermekirodalmot remekelt láttuk. A főm és a tárlókban lévő kép- és könyvanyag már az értekezlet megkezdése előtt erősen foglalkoztatta a jelenlévőket, a könyvtárosok énk vita közepette feljegyezték a kiállítási témákat, hogy hazatérésük után megvalósíthassák azokat saját könyvtárukban: A táblák és a tárlók a fővárosi és a vidéki gyermekkönyvtárakból kerültek az értekezleti terembe, hogy példaképpül szolgáljanak az ország valamennyi gyermekkönyvtárosának. E táblák és kiállítások mellett szerepeltek olyanok is, amelyeket erre az alkalomra készítettek az értekezlet szervezői, hogy gondolatokat ébresszenek gyermekkönyvtárosaink munkájához.

Eljötték a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ifjúsági könyvtárosai és ott volt a vidék majdnem minden gyermekkönyvtárosa. Az értekezletnek két előadója volt, Tóth József és Ardó Mária.

Tóth József, a szombathelyi megyei könyvtár vezetője »A gyermekekkel való foglalkozás a könyvtárban« című előadásában tulajdonképpen a példaadó gyermekkönyvtárost és feladatkörét vázolta. A gyermekolvasóval való foglalkozás különösen nagy gond a könyvtárosoknak, a 6—14 éves kis olvasó általában olyan igényekkel jelenkezik a könyvtárban, amelyek megkövetelik a könyvtárostól, lélektani és pedagógiai beavatottsága mellett, a széleskörű műveltséget. Könyvtárosaink a múltból nem hozhattak magukkal olyan örökséget, amelyre a jelenben és a jövőben ilyen tudást építhetnének, hiszen a múltban csak három ifjúsági könyvtárunk volt, ezek is a főváros területén, nem biztosítva kulturális emelkedést népünknek. A vidék

egyáltalán nem ismerte ezt a könyvtártípust. Kultúrforradalmunkból következik, hogy ötéves tervünkben népgazdaságunk hatalmas összeget szánt a gyermekkönyvtárak fejlesztésére.

Megfelelő pillanatban a megfelelő könyvet! Ez a könyvtáros tízparancsolat egyik legfontosabb tétele. A gyermek életkorának, szellemi képességének megfelelő irodalmat kapjon a könyvtárból. A 10—12 éves gyermeknek *Mikszáth: Különös házasság* c. regénye nem megfelelő olvasmány, később, ha kötelező iskolai olvasmányként adja oda neki a könyvtáros, talán már nem is érdekli, el sem olvassa. A gyermek természeténél fogva mennyiségi olvasó, vagyis — ha lehetné — naponként cserélné a könyvet. A gyermekolvasók nem egy esetben abban versenyeznek egymással, hogy melyikük olvasott el több könyvet. Ezekből a »könyvfalókból« kell a könyvtárosnak, helyes módszerekkel, minőségi olvasót nevelnie. Helyes, ha bevezeti eszközként az albumot, olvasási naplót, hogy a gyermek ebbe jegyezze be az olvasott mű szerzőjét, címét, az olvasmány tárgyát, saját megfogalmazású könyvjelvezését, bírálatát. Erre a célra mellékeljen minden köcsönzött műhöz egy papírlapot és a teleírt lapokból állítsa össze maga a gyermekolvasó az albumot.

Elengedhetetlen, hogy a gyermekkönyvtár kapcsolatban álljon az úttörőszervezettel, az iskolával és a szülőkkel. A könyvtárosnak meg kell találnia a hozzájuk vezető utat. Az úttörőszervezet megadja a könyvtáros számára az időszerű kultúrforradalmi gyermekprogramot, az iskola a tanulmányi követelményekről (tananyag, kötelező olvasmány) tájékoztat, a szülő a gyermek érzelmevilágába adhat betekintést. A gyermekkönyvtárban is kell lennie sajtópropagandának. A *Pajtás* és a *Kisdo-*

Pjodorov

**Partizánok élné.Ford.: Lovass György.
Bp.: Szikra 1950.460 lap**

**Ukrajna egyik legnagyobb partizán
osztagát vezette az író maga, aki így
élményszerűen írja le a partizánok hő-
sies harcát az ellenség megszállta vi-
dékeken.**

Hátsólap

bos minden gyermekkönyvtárban nélkülözhetetlen. Külön aktívát állítsunk a napilapok és folyóiratok ama rovatainak figyelmére, amelyek úttörő-mozgalommal, gyermekirodalommal foglalkoznak. Ahol lehetséges, állítson össze a könyvtáros ezek alapján kis cikk-katalógust. A katalógus kérdése a gyermekkönyvtárban elsősorban mint rajzos, ügyes szövegű ajánló katalógus készítenendő el. A fajúság elengedhetetlen lartozéka a gyermekkönyvtáraknak is. Szerkesztése szintén közös munka.

Tóth elvtárs előadásában mindenütt kiemelte, hogy mindazok a szervezési és módszertani eszközök, amelyek alapján az új, magyar szocialista gyermekkönyvtár kialakul és továbbfejlődik, a nagy Szovjetunió gyermekkönyvtárainak tapasztalatátadására folytán váltak magyar könyvtárügyünk erjesztő erőivé.

Az előadást élénk vita és tapasztalatátadás követte. Kiemelkedő hozzászólás volt a Rákosi Mátyás Művek könyvtárából az egyik könyvtáros-aktívának, Vályi Nagy Piroskának a beszámolója. Elmondotta, hogy 24 tagból álló aktíva-szervezetüknek egyik tagja. Szervezetük kitűnően alátámasztja a gyermekkönyvtári munkát: egy esztendő alatt 1000 olvasóra növelték az ifjúsági részleg olvasóközönségét. Az aktívákban könyvtári tanácsot szerveztek, amely irányító munkát végez a könyvtárban. Munkaversenyben dolgoznak, jó és rossz pont-értékeléssel bírálják el az aktívamunkát. Jó pont pl. a példás raktári rend a könyvtárban, vagy a pontos megjelenés a szolgálatban; rossz pontnak számít a felelősségtelenség, elhanyagolás. A VII. általánosba járó úttörő pajtás beszámolóját nagy tetszéssel fogadták az értekezlet hallgatói. A hozzászóló könyvtárosok valamennyien egyhangúan kiemelték, hogy »irigylük« a Rákosi Mátyás Művek könyvtár-vezetőjét ezért a kitűnő és lelkes aktíva-szervezetért. A könyvtárosok beszámoltak alkalmazott és eredménnyel járó eszközökről. Ilyenek az olvasásra ösztönző találatok kérdések alkalmazása jutalmazással, az irodalmi »törvényszék« formájában megtartott író és gyermekolvasók találkozását szolgáló megbeszélések, a helyi nevezetességekről tartott irodalmi délutánok és végül a választásokat előkészítő munkák. Egyes ifjúsági könyvtárosok kiesztették a választás »megjálzását« gyermekolvasó-szereplőkkel, mások a gyermekekkel könyvjelzőket rajzoltattak, amelyeken a szöveg képviselőjelöltjeinket népszerűsíti.

Ardó Mária elvtársnő »Az ifjúsági irodalomról« beszélt. Előadásában kategóriákra osztotta a 6—14 évesek olvasmányait. Az elsőbe sorolta a képeskönyvforgatókat. Itt érvényesül leginkább az az elv, hogy a könyv az olvasóé. Tudjuk jól, hogy a képeskönyv az az erő, mely a gyer-

mekszerető szülőt is behozza a könyvtárba, éppen ezért az a műfaj, amelyből soha sinosen elég, az a műfaj, amelynek az előállítása technikai szempontból nagyon sok lehetőséget ad a kiadónak. Kiemelendő: *Arany: Rózsa és Ibolya* című nemrég megjelent meséje, vagy *Bartó: Játékok* című műve. Ezek azok a könyvek, amelyek e korosztály számára megfelelőek: érthető fogalomközlés, szórakoztató tartalom, verses forma, művészi kivitel. Borzadva gondolunk a kapitalista könyvkiadás — enyhe szóval — csacsi gyermekkönyveire, melyek emberformálás szempontjából egészen használhatatlanok. A második kategória a hosszabbtelekzetű meseirodalom. Ide azokat soroljuk, melyeket a felnőttek is szívesen olvasnak: népmesék. A jó és rossz, az alacsonyrendű és a magasztos ellentéteit keresi bennük a gyermek. Kívánja, hogy az igazság feltétlenül győzedelmeskedjék. A harmadik kategóriába tartoznak a valóságos életet tárgyaló elbeszélések, olyanok, melyek a felnőttek és gyermekek életét harmonikusan, a valóságnak megfelelően tükrözik. Ide soroljuk a gyermekregényeket is, de ennek az irodalomnak is mentesnek kell lennie a hosszadalmas, moralizáló leírásoktól és gazdagnak az érzelmvilág megnyilvánulásaiban.

Az előadó szólt a szórakoztató, ismeretterjesztő gyermekirodalomról is, a *Földalatti gyorsvasút, Teknős Péternek ez a könyve*, mindennél közelebb hozza — élvezetes formában — gyermekeinkhez öt éves tervünk e nagyszerű alkotását. A természettudományos és technikai neveléshez egy könyv sem segít meggyőzőbben hozzá, mint *Iljin* alkotásai. A hazai táj és természet megismeréséhez kiválóan alkalmasak *Lestyán Sándor* könyvei.

Az előadást nem annyira vita, mint tapasztalatok közlése követte. Kiderült, hogy a harmadik kategória olvasói általában nehezen közlik véleményüket olvasmányaikról. Eppen itt kell közbelépnie és segítenie az egészséges véleményalkotásban a könyvtárosnak. Beszéltek arról is, hogy a gyermekek kötelező olvasmány ürügyén pl. *Balzac: Harmincéves asszony* című könyvvel követelték tőlük. Nem egy esetben felnőtt olvasó akar így rövid úton a kívánt könyvhöz jutni, de sok esetben maga a pedagógus sincs tisztában azzal, hogy egy kötelező olvasmány milyen korosztályt illet.

A magyar gyermekkönyvtárügy első, nagyszabású értekezletéről adtunk itt számot. A megbeszélésnek nyilván nagy hatása lesz gyermekkönyvtáraink további fejlődésére

D. SZ. P.